

Debt, Design and Disparity: Monied Power and The Institutional Roots of Unequal Britain — Превод на резюме (BG)

Тази книга изследва дългосрочните институционални корени на икономическото неравенство чрез исторически и социоекономически анализ на създаването и еволюцията на Банката на Англия. В рамките на подхода на историческите организационни изследвания тя позиционира Банката като ключов агент в появата на рентъорски ред, основан на двойната система на частно създаване на пари и финансиране на публичния дълг. Първата глава преосмисля каноничния разказ за произхода на Банката и поставя под съмнение възхваляваното представяне на фигури като пирата Уилям Патерсън, канцлера на хазната Чарлз Монтагу и уигския търговец Майкъл Годфри. Чрез надлъжна и сравнителна методология, вдъхновена от Томас Пикети, изследването установява, че общността на Френската църква около Threadneedle Street, а не често цитираната „света троица“ от предприемачи, е изиграла по-определяща роля в основаването на Банката.

Втората глава разширява анализа чрез наративен изследователски подход. Тя показва как тясна група уигски предприемачи успешно денационализира емисията на кредит и институционализира нов финансов режим, центриран около частната Bank of England. В противовес на влиятелната теза на North и Weingast (1989), този институционален преход не осигурява по-отворен икономически ред, а по-скоро позволява система, в която публични ресурси се присвояват по фискални канали в полза на частни (банкови) акционери.

Третата глава противопоставя тази историческа институционална рамка на днешната конфигурация на данъчно извличане и концентрация на богатство, използвайки нов аналитичен ракурс, който излиза отвъд стандартните мерки за неравенство. Последните емпирични глави използват набор от данни за 250 години (1694 – 1944), за да покажат устойчивата логика на извличането на рента в британските парични институции преди Световните войни. Тези резултати позиционират кредитните институции като централни актьори, които оформят не само разпределението на богатството, но и самата архитектура на политическата икономия.

В отговор книгата предлага алтернативна политика: създаване на мрежа от местни обществени банки с широкообхватни структури на собственост. Този модел цели да демократизира ползите от разпределението на кредита без принудително преразпределение или публична рестрикция. Целта е пресътворяването на паричното създаване не като привилегия на малцина, а като обществена услуга в полза на мнозинството.

An Introduction to the Modern Banking System — Превод на резюме (BG)

Тази книга предлага ясен ориентир за това какво всъщност правят парите и банкирането днес и защо тази реалност има значение за растежа, стабилността и демократичния дизайн на политиките. Започвам с формулиране на изследователските въпроси, хипотези, методи и оригинални приноси, като ситуирам изследването в двувековните парични дебати и в скорошния завой към цифровите финанси. Целта е прагматична: да се свържат теория, доказателства и политика по начин, който помага на студенти, практики и политици да разберат как съвременните системи създават и насочват парите.

Организирам полето около три семейства банкови теории: финансово посредничество, фракционни резерви и кредитно създаване. Сблъскани с публикации на централни банки, механика на балансите и оперативни детайли, само кредитната гледна точка надеждно съвпада с това как работят банките на практика: кредитирането създава депозити, а не обратното.

Върху тази основа преразглеждам дългия спор между Валутната и Банковата школа и показвам как той се появява в модерни варианти – от предложения за суверенни пари до цифрови валути на централните банки. Въпросът е траен: трябва ли държавата да концентрира емисията на пари или кредитът да остане децентрализиран в рамките на регулирана банкова система? Проследявам аргумента през историята и в настоящия разговор за CBDC, като подчертавам компромисите между стабилност, иновации, паричен суверенитет и финансово посредничество. След това книгата се обръща към практиката на финансите. Анализирам възхода на финтех и дигиталните „challenger“ банки в Обединеното кралство и тествам твърдението, че те демократизират финансите. Доказателствата показват, че много от тези институции действат като „дигитални складове“, паркирайки активи в резерви в централната банка или в държавни ценни книжа, докато отпускат ограничен кредит към реалната икономика. Този модел напомня елементи на системи с пълни резерви и приканва към трезва преоценка на това как иновациите взаимодействат с регулациите и разпределението на кредита.

Методологично изследването съчетава концептуален анализ с емпиричен преглед на балансови данни, казуси и политически документи. Целта не е да се заеме страна в доктринален спор, а да се покаже къде всяка традиция осветлява съвременните институции и къде подвежда. Заключениеите глави извеждат политически изводи: надзорниците трябва да проследяват предназначението на кредита, да разграничават използванията, които увеличават БВП, от спекулативните потоци, и да съгласуват правилата така, че банките, включително новите участници, да подкрепят иновациите, заетостта и устойчивите местни икономики. Накратко, обединявайки теория и доказателства, книгата предлага пътеводител за съвременната парична система, който е исторически обосноваан, емпирично подкрепен и готов за политика.

Money Matters — Превод на резюме (BG)

Тази книга поставя във фокуса въпрос от сърцевината на съвременната политическа икономия: не само колко кредит се генерира, а кой го създава, за какви цели и при какви институционални гаранции. Твърдението е просто, но дълбоко: кредитът не е неутрален. Когато финансовата система насочва кредитирането към спекулативни покупки на активи вместо към продуктивни инвестиции, резултатът е по-бавен растеж, по-голяма волатилност и по-широко неравенство. Обратно, когато институциите канализират финансирането към малки и средни предприятия, местна инфраструктура и изграждане на способности, икономиките учат повече, иновират повече и споделят просперитета по-широко.

Опирайки се на Количествената теория на разпределения кредит, анализът различава кредит, който разширява производствения капацитет, от кредит, който подхранва инфлацията на цените на активите. Тази концептуална яснота е подкрепена с внимателни сравнителни доказателства за различни банкови архитектури. Системи с гъсти мрежи от общностни, кооперативни и публични банки за развитие се справят по-добре с информационните асиметрии, изграждат дългосрочни отношения и оценяват локалното знание, което големите, дистанцирани кредитори често пренебрегват. Резултатът са по-устойчиви региони, по-дълбоки вериги на доставки и по-високи мултипликатори на заетостта. Приносът на книгата не е само теоретичен или емпиричен, а програматичен. Показва как бастиони на търпеливи финанси – местни банки с обществена мисия, банки за развитие с ясни мандати и надзорни режими, които проследяват състава на кредита – могат да пренастроят стимулите без жертва на ефективността. Всъщност ефективността, разбрана правилно, включва социалните разходи от нестабилността и външните ефекти от недостатъчните инвестиции в хора и производствен капацитет.

Политическите предложения са прагматични и приложими веднага: възстановяване на общностното банкиране там, където е отслабнало; модернизирани на развитието на финансирането, за да се мобилизира частен капитал; и редизайн на макропруденциалната политика така, че да таргетира кредит към активни пазари, които не добавят към БВП. Посланието не е нито носталгично, нито технократично. Това е призив да се подреди финансовата структура с икономиката, която желаем: иновативна, приобщаваща и стабилна. Показвайки как институционалният дизайн на създаването на кредит оформя пътищата на растеж и разпределителните резултати, книгата предлага пътна карта за икономики, стремящи се да излязат от капана на ниските инвестиции и високото неравенство и да върнат финансите в служба на реалната икономика.

The rise of the red dragon: the non-binary political economy of decentralised public banks — Превод на резюме (BG)

Тази статия анализира неочаквания възход на Китай като индустриален двигател въпреки недоразвита институционална рамка, движен от синтез на аргументите на Валутната и Банковата школа. Разглеждаме преорганизацията на ендегенните пари в посткомунистически Китай, която значително укрепя вътрешната икономика. Прилагаме двустепенна рамка: първо свързваме спора Валутна срещу Банкова школа с ключовата роля на създаването на банков кредит за икономическото развитие; след това поставяме това в контекста на постмаоистките реформи, показвайки как „вътрешните пари“ се насочват отгоре-надолу към реалната индустрия чрез отдолу-нагоре и децентрализирани организационни решения. Възникващата китайска политическа икономия според нас се определя от съчетание на неостатистки и неолиберални политики на кредитния пазар. Описваме преобразяващия ефект на еволюиращите тенденции във вътрешното търговско банкиране, които оформят своеобразно посткомунистическо общество.

Deciphering the Chinese Economic Miracle — Превод на резюме (BG)

Предлагаме обяснение за безпрецедентния икономически възход на Китай, като разглеждаме доказателства за публичните банки и тяхната роля в децентрализирането на задачата по разпределение на ресурсите в растяща икономика. Икономическата и банковата история на Китай след постмаоистките реформи разкрива изобретателна интеграция от страна на местните политици на препоръките на Валутната школа (публично парично предлагане) и Банковата школа (децентрализирано създаване на пари), досега считани за несъвместими, което води до „социална демокрация с китайски характеристики“. Нашите теоретични и исторически обсъждания предлагат политически изводи за конструктивната роля на количественото облекчаване чрез публични банки в икономическото развитие.

Ivanov and Werner 2022 Currency vs Banking School — Превод на резюме (BG)

Поддръжниците на Валутната школа, стъпвайки върху реформеното предложение на Дейвид Рикардо от 1824 г., настояват да се отнеме от търговските банки способността да създават квазипари и да се делегира сенъоражът на независими, технократични централни банкери. Опонентите от Банковата школа твърдят, че подобна централизация ще навреди на икономиката. Статията показва, че съвременният вариант на този спор – движението за „парична реформа“, което иска да премахне банките и способността им да създават кредит, срещу поддръжниците

на свободното банкиране, които искат да премахнат централната банка – е повторение на историческите аргументи без нов принос към икономическата мисъл. Вместо това се концептуализира интегриран подход, опиращ се на успешната германска икономика и силно децентрализираната ѝ система от общностни банки. Предложеният прогресивен институционален ред открива път към справедливо разпределение на извънредните банкови печалби в полза на обществото и към избягване на рецидивиращи банкови кризи, предсказани и от двете школи.

The monetary reform debate as the continuation of the long-standing Currency vs Banking School debate — Превод на резюме (BG)

Цел. След кризата през 2008 г. все повече икономисти и коментатори призовават за фундаментална реформа на паричната система и финансовата архитектура. Особено банките са силно критикувани, а предложенията включват дори премахване на банкирането. Тези призови не са нови: през XIX век в Англия дебатът се разделя на Валутна и Банкова школа. Първата настоява за централизация на емисията на пари, втората – за децентрализирано създаване на пари. Тези и методи. Показваме, че съвременните дебати – включително за въвеждане на цифрови валути на централните банки и драстично свиване на търговското банкиране – продължават познатата дихотомия. Освен това аргументираме, че е време тя да бъде разрешена чрез емпирично успешен компромис, който постига целите и на двете школи. Резултати. Компромисът е децентрализираната банкова структура на страни като Германия, чиито банки в голямата си част са нестопански и в публични и/или местни ръце и кредитират предимно продуктивни инвестиции, докато централната банка предотвратява кризи, наблюдавайки банковия кредит към не-БВП (активни) сделки. Заключение. Това представлява важен принос към дебата за реформата на националната и международната финансова архитектура.

Factories for Bureaucrats in Bulgaria — Превод на резюме (BG)

Статията разглежда нуждата от структурна реформа във висшето образование в България, като анализира ролята му за формиране и развитие на човешкия капитал. Обсъждат се държавната политика и управлението на висшите училища, ролята им в глобалната надпревара за знание и прехода към икономика, основана на знанието, в ерата на Индустрия 4.0. Анализира се какъв тип специалисти произвеждат българските ВУЗ-ове и мястото им на глобалната карта на знанието. Резултатите показват съществено разминаване между целите в политическите документи и реалното прилагане на държавните политики: първо, ВУЗ-овете основно „произвеждат“ бюрократи за сметка на инженери и технически кадри; второ, самите ВУЗ-ове са слабо видими на глобалната сцена, което води до стагнация и липса на

технологичен напредък. Причините са недостатъчни инвестиции в стратегически области и фрагментирано управление. Предлагат се конкретни мерки за повишаване на качеството и за редуциране на дисбалансите в структурата на висшето образование.

Spatial Mapping of Banking Systems — Превод на резюме (BG)

В годините след Глобалната финансова криза имаше масови призови за разбиване на твърде-големите-за-да-фалират банки. Въпреки над десетилетие реформи, има малко емпирични свидетелства за реално „смаляване“ на големите банки в Европа. Тази работа представя нов набор от данни и използва топлинни карти, за да визуализира пространственото разпределение на щабове на германски и британски банки. Анализът подчертава значението на банковите системи в пресечната точка финанси-пространство. Немският случай, със стабилна тристълбова структура, контрастира с монолитната британска система, концентрирана в Лондон. Това изследване допринася за разбирането на динамиката на европейския банков пейзаж след кризата.